Ubezwłasnowolnienie członka rodziny i obowiązki opiekuna prawnego

Radca prawny Małgorzata Klisko

Każdy człowiek w momencie ukończenia **18 roku życia** nabywa **pełną zdolność do czynności prawnych** - oznacza to zdolność do samodzielnego kształtowania swojej sytuacji prawnej, tj. nabywania praw i zaciągania zobowiązań. Osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych może rozporządzać swoimi prawami i obowiązkami, zawierać umowy (np. nabyć prawo własności pojazdu, nieruchomości, zawrzeć umowę pożyczki, umowę najmu), decydować o swoim zdrowiu, leczeniu itd.

Ubezwłasnowolnienie, powoduje, że dana osoba **nie ma możliwości samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących swojej osoby i majątku.**

Ubezwłasnowolnienie to częściowe lub całkowite **pozbawienie** osoby fizycznej **zdolności do czynności prawnych**. O ubezwłasnowolnieniu, uchyleniu ubezwłasnowolnienia, a także jego zmianie (z częściowego na całkowite lub z całkowitego na częściowe) decyduje sąd w szczególnym postępowaniu.

Czym jest zdolność do czynności prawnych?

Zdolność do czynności prawnych jest to zdolność do samodzielnego dokonywania czynności prowadzących do nabywania praw i zaciągania zobowiązań lub kreowania innych zmian w stosunkach cywilnoprawnych.

Zdolność do czynności prawnych

Zgodnie z przepisami prawa (w zależności od wieku i innych czynników) osoby fizyczne mogą posiadać:

- pełną zdolność do czynności prawnych;
- ograniczoną zdolność do czynności prawnych;
- brak zdolności do czynności prawnych.

Pełna zdolność do czynności prawnych

Pełną zdolność do czynności prawnej uzyskuje się z chwilą ukończenia 18 roku życia, czyli w momencie osiągnięcia pełnoletniości. Z tą chwilą możliwe staje się samodzielne dokonywanie wszystkich czynności dopuszczalnych w świetle prawa. Można więc przykładowo samodzielnie załatwić wszystkie sprawy urzędowe, rozporządzać majątkiem, zaciągać kredyty, pożyczki. Pełną zdolność do czynności prawnych, co do zasady, zachowujemy do śmierci.

WYJĄTEK- kobieta, która skończyła 16 lat zawiera za zgodą sądu rodzinnego i opiekuńczego małżeństwo.

Ograniczona zdolność do czynności prawnych

Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają osoby, które:
- ukończyły 13 rok życia, a nie ukończyły jeszcze 18 roku życia,
- oraz osoby **ubezwłasnowolnione częściowo**.

Zasadą jest, że do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest **zgoda jej przedstawiciela ustawowego**. Zatem przedstawiciel ustawowy sprawuje pewnego rodzaju kontrolę nad jego poczynaniami. Powyższe nie ogranicza kompetencji przedstawicieli ustawowych do dokonywania czynności prawnych w imieniu ograniczonego w zdolności do czynności prawnych bez udziału tych ostatnich.

Ubezwłasnowolnienie

Ubezwłasnowolnienie jest instytucją powołaną w wyłącznym interesie osoby chorej, która z ustawowo określonych przyczyn nie jest w stanie kierować swym postępowaniem albo potrzebuje pomocy do prowadzenia spraw życia codziennego. Ubezwłasnowolnienie oznacza pozbawienie zdolności do czynności prawnych danej chorej osoby w wyniku orzeczenia sądu. Powinno być wyrazem troski, pomocy i opieki wobec osób, które nie potrafią same się o siebie zatroszczyć i pomóc sobie.

W polskim systemie prawnym wyróżniamy dwa rodzaje ubezwłasnowolnienia:

- ubezwłasnowolnienie częściowe (art. 16 kodeksu cywilnego)

- ubezwłasnowolnienie całkowite (art. 13 kodeksu cywilnego

Przesłanki ubezwłasnowolnienia całkowitego

1) wiek – powyżej 13 lat

2) osoba, której dotyczy postępowanie o ubezwłasnowolnienie, jest chora psychicznie, niedorozwinięta umysłowo lub też dotknięta innego rodzaju zaburzeniami psychicznymi, w szczególności pijaństwem lub narkomanią (element psychiatryczny, biologiczny)

3) z powodu przesłanki nr 2 „nie jest w stanie kierować swym postępowaniem” (element psychologiczny)

Przesłanki ubezwłasnowolnienia częściowego

1) wiek – osoba pełnoletnia

2) osoba, której dotyczy postępowanie o ubezwłasnowolnienie, jest chora psychicznie, niedorozwinięta umysłowo lub też dotknięta innego rodzaju zaburzeniami psychicznymi, w szczególności pijaństwem lub narkomanią (element psychiatryczny, biologiczny)

3) z powodu przesłanki nr 2 stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz **potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw** (element psychologiczny)

UWAGA! Orzeczenie ubezwłasnowolnienia, zarówno całkowitego, jak i częściowego, nie wchodzi w grę w stosunku do osoby, która **nie ukończyła lat 13**, gdyż taka osoba **nie ma w ogóle zdolności do czynności prawnych!**

UWAGA! Orzeczenie ubezwłasnowolnienia **częściowego** natomiast może nastąpić **tylko względem osoby pełnoletniej**. Niemożność orzeczenia ubezwłasnowolnienia częściowego wobec osoby w wieku między 13. a 18. rokiem życia jest oczywista - osoba w tym wieku ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych z mocy samego prawa.

Stosunek psychiczny do podejmowanego zachowania się i jego skutków opiera się na dwóch elementach: **na przewidywaniu i woli.** Oba te elementy zakładają istnienie działania funkcji psychicznych, pozwalających na właściwe rozeznanie znaczenia skutków swego zachowania się oraz pokierowania swym postępowaniem

Dla osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie ustanawia się opiekę (chyba, że pozostaje ona jeszcze pod władzą rodzicielską), natomiast dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Postanowienie SN z 3 grudnia 1974 r., I CR 580/74: przy wyborze rodzaju ubezwłasnowolnienia trzeba badać nie tylko rodzaj choroby umysłowej, stopień niedorozwoju umysłowego czy też charakter zaburzeń psychicznych, ale również sytuację życiową osoby, której postępowanie dotyczy, a w szczególności to, skąd czerpie środki na utrzymanie, czy pracuje zarobkowo, jak daje sobie radę w zwykłych sprawach życia codziennego, czy ma rodzinę mogącą zapewnić jej pomoc i opiekę.

Postanowienie SN z 14 lutego 1974 r., I CR 8/74: w razie istnienia przesłanek ubezwłasnowolnienia częściowego sąd może nie ubezwłasnowolnić osoby chorej (art. 16 § 1 kc), gdyby ubezwłasnowolnienie w większym stopniu osłabiło pozycję tej osoby, niż przyniosło jej pomoc. W szczególności pozostawienie osobie chorej możności prowadzenia przez nią jej spraw i decydowania o nich może być dla tej osoby korzystniejsze od pomocy kuratora.

1. Istnienie choroby psychicznej lub innej wskazanej w art. 13 § 1 k.c. przyczyny nie jest przesłanką wystarczającą do orzeczenia ubezwłasnowolnienia całkowitego. Musi jej jeszcze towarzyszyć powiązana z tymi przyczynami niemożność kierowania swoim postępowaniem przez osobę fizyczną.
2. Przez pojęcie "niemożność" rozumie się brak świadomego kontaktu z otoczeniem oraz brak możliwości intelektualnej oceny swojego zachowania i wywołanych w nim następstw.
3. Mimo istnienia przesłanek z art. 13 § 1 k.c. sąd może oddalić żądanie ubezwłasnowolnienia, jeżeli sytuacja życiowa chorego jest ustabilizowana, ma on zapewnioną dostateczną opiekę faktyczną i nie zachodzi potrzeba podjęcia żadnych działań wymagających ustanowienia opieki prawnej, a orzeczenie ubezwłasnowolnienia mogłoby prowadzić do zakłócenia - wbrew interesom chorego - korzystnie dla niego uregulowanej sytuacji faktycznej.

Choroby psychiczne

- choroby umysłowe (psychozy)
- nerwice
- zaburzenia osobowości
- zaburzenia otępienne

Inne zaburzenia psychiczne:
- pijaństwo
- narkomania
- uzależnienie od leków,
- stany lękowe
- fobie
- histeria
- zaburzenia seksualne

Niedorozwój umysłowy - definicje

Upośledzenie umysłowe (niepełnosprawność intelektualna) to zaburzenie rozwojowe, które objawia się znacznym obniżeniem funkcji intelektualnych. Wiąże się z trudnościami w nauce, porozumiewaniu się, wykonywaniu prostych czynności dnia codziennego, zyskiwaniu kompetencji społecznych.

Ubezwłasnowolnienie całkowite - skutki

1) **brak zdolności do czynności prawnych**, czyli nabywania w drodze czynności prawnych praw i zaciągania zobowiązań
2) czynność prawna dokonana przez osobę ubezwłasnowolnioną całkowicie jest **bezwzględnie nieważna**

Wyjątek: umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego – stają się ważne z chwilą ich wykonania, **chyba że** pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych

Ubezwłasnowolnienie częściowe- skutki

1) **ograniczona zdolność do czynności prawnych** – osoby te nie mogą samodzielnie dokonywać czynności prawnych zobowiązujących i rozporządzających z wyjątkiem drobnych umów powszechnie zawieranych

* zawarcie umowy bez zgody kuratora, dla jej ważności – wymóg potwierdzenia przez kuratora

Ubezwłasnowolnienie częściowe - skutki

2) **pełna zdolność do czynności prawnych w zakresie**:

- umów należących do powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego
- samodzielnym rozporządzaniem swoim **zarobkiem,** chyba że sąd opiekuńczy inaczej postanowi
- dysponowania określonymi przedmiotami majątkowymi oddanymi jej do swobodnego użytku przez kuratora
- czynności prawnych, na mocy których osoba **uzyskuje prawo,** nie zaciągając zobowiązania (np. darowizna)

Postępowanie sądowe

Procedura dzieli się na dwa etapy. Po pierwsze przeprowadza się **przed sądem okręgowym proces o ubezwłasnowolnienie**. W przypadku wydania orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu sąd okręgowy przekazuje akta sądowi opiekuńczemu w celu **ustalenia opieki dla ubezwłasnowolnionego**.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie może zgłosić:

- **małżonek** osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie;
- jej **krewni w linii prostej oraz rodzeństwo**;
- jej **przedstawiciel ustawowy**;
- **prokurator**;
- **Rzecznik Praw Obywatelskich**
- oraz sama **osoba, która miałaby zostać ubezwłasnowolniona**.

Kto jest uczestnikiem postępowania

Uczestnikiem postępowania, czyli osobami, która biorą udział w procesie, otrzymują odpisy pism składanych w toku sprawy - niezależnie od ich chęci czy też przejawów aktywności procesowej są:
- osoba, której dotyczy wniosek;
- jej przedstawiciel ustawowy;
- małżonek osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.

W postępowaniu bierze również udział PROKURATOR.

Oznacza to, że każdorazowo sprawa będzie toczyć się z udziałem prokuratora.

Każdorazowo uczestnikiem będzie osoba, której dotyczy wniosek oraz – jeżeli posiada – jej małżonek i przedstawiciel ustawowy. Do postępowania mogą wstąpić organizacje pozarządowe.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie

Wniosek o ubezwłasnowolnienie powinien zawierać następujące elementy:
- wskazanie, czy dotyczy ubezwłasnowolnienia całkowitego, czy częściowego;
- wykazanie uprawnienia do zgłoszenia wniosku;
- odpowiednie zaświadczenia uprawdopodabniające istnienie choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego lub innych zaburzeń psychicznych;
- oznaczenie sądu, do którego jest kierowane; imiona i nazwiska stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników;
- oznaczenie rodzaju pisma;
- wskazanie faktów, na których strona opiera swój wniosek oraz wskazanie dowodu na wykazanie każdego z tych faktów;
- podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika;
- wymienienie załączników

Wniosek składa się do **sądu okręgowego** właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie. W razie braku miejsca zamieszkania – sąd miejsca jej pobytu. Warto pamiętać, iż miejsce zamieszkania nie jest równoznaczne z miejscem zameldowania. Często osoby, których dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie w rzeczywistości mieszkają np. z opiekunem faktycznym - członkiem rodziny, który się nią opiekuje, mimo że miejsce zameldowania mają w innym miejscu.

Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

We wniosku należy uprawdopodobnić istnienie podstawy do orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu. Uprawdopodobnienie takie może nastąpić przez złożenie **zaświadczenia lekarskiego** o stanie psychicznym osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, lub **opinii psychologa** o stopniu jej niepełnosprawności umysłowej.

Jeżeli ubezwłasnowolnienie ma nastąpić z powodu pijaństwa lub narkomanii, odpowiednio – **zaświadczenia poradni przeciwalkoholowej lub zaświadczenia z poradni leczenia uzależnień**. W razie niemożności złożenia takiego zaświadczenia, np. jeżeli osoba, której wniosek dotyczy, nie chce się poddać badaniu lekarskiemu, uprawdopodobnienie może być oparte na innych danych, w tym na podstawie **zeznań świadków** (teza postanowienia SN z dnia 18 listopada 1969 r., II CR 487/69).

Po przyjęciu prawidłowo sporządzonego, opłaconego (100 zł), zawierającego wymagane załączniki wniosku o ubezwłasnowolnienie Sąd wzywa wnioskodawcę do uiszczenia zaliczki na opinię biegłych. Koszt opinii biegłych jest ustalany w każdej sprawie indywidualnie w zależności od nakładu pracy biegłych, jednakże należy liczyć się z opłatą w wysokości ok. 1000 zł.

Osobę, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, **należy wysłuchać niezwłocznie po wszczęciu postępowania.** Wysłuchanie powinno odbyć się w obecności biegłego psychologa oraz - w zależności od stanu zdrowia osoby, która ma być wysłuchana - biegłego lekarza psychiatry lub neurologa. W celu wysłuchania osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, sąd może zarządzić **przymusowe sprowadzenie** tej osoby na rozprawę albo **wysłuchać ją przez sędziego wyznaczonego**.

Wysłuchanie osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie jest konieczne. Jego celem jest umożliwienie tej osobie złożenia ustnych wyjaśnień w sprawie. Sąd zaś – poprzez bezpośredni kontakt z taką osobą – ma możliwość zorientowania się w jej stanie psychicznym.

O ustaleniu występowania medycznych przesłanek ubezwłasnowolnienia musi decydować nie tylko psychiatra lub neurolog, ale przede wszystkim, czy też ostatecznie, psycholog, który oceniając sprawność intelektualną takiej osoby, może ustalić jej **zdolność do samodzielnego uczestniczenia w toczącym się w jej sprawie postępowaniu, a także zdolność do kierowania swym postępowaniem** według art. 13 § 1 albo prowadzenia jej spraw według art. 16 § 1 (L.K. Paprzycki,*Psychiatryczno-neurologiczno-psychologiczne...*, s. 9).

Po przedstawieniu opinii przez biegłych – jeżeli nie budzą one wątpliwości - wyznacza się kolejną rozprawę. Jeżeli sąd nie ma wątpliwości co do opinii, nie podważa jej ani wnioskodawca, ani prokurator, a opinia jest zgodna z wnioskiem – zazwyczaj wtedy zapada orzeczenie. Od tego czasu osoba, której dotyczyło postępowanie jest ubezwłasnowolniona.

W postanowieniu o ubezwłasnowolnieniu sąd orzeka, czy ubezwłasnowolnienie jest całkowite, czy też częściowe i z jakiego powodu zostaje orzeczone.

Sąd, który orzekł ubezwłasnowolnienie, zarządza z urzędu przesłanie sądowi opiekuńczemu odpisu prawomocnego postanowienia, którym orzekł ubezwłasnowolnienie – w celu ustanowienia opieki dla ubezwłasnowolnionego całkowicie lub kurateli dla ubezwłasnowolnionego częściowo.

Sądem właściwym do ustanowienia opieki oraz kurateli jest sąd opiekuńczy, którego właściwość jest określana według miejsca zamieszkania ubezwłasnowolnionego, a w braku tego miejsca – według jego miejsca pobytu, natomiast jeżeli nie ma także tej podstawy, to właściwy jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.

Sąd opiekuńczy **ustanawia opiekę**, gdy poweźmie wiadomość o prawnym powodzie jej ustanowienia. Powodem takim jest orzeczenie ubezwłasnowolnienia całkowitego. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Ustanawiając daną osobę opiekunem osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, sąd powinien **ustalić kwalifikacje intelektualne i moralne** kandydata, np. to, czy jest on osobą uczciwą. Następnie powinien ustalić, **czy kandydat jest zorientowany w sytuacji osoby**, której ma być opiekunem, oraz czy nie istnieją okoliczności zewnętrze, np. choroba, które uniemożliwiają należyte wypełnianie funkcji opiekuna.

Jeśli osoba ubezwłasnowolniona nie ma krewnych ani zaufanych osób w swoim otoczeniu - w takiej sytuacji sąd może ustanowić opiekunem **obcą dla ubezwłasnowolnionego osobę**, która jego zdaniem należycie wywiąże się ze swoich obowiązków. Przykładowo opiekunem może zostać pracownik domu opieki w którym przebywa ubezwłasnowolniony.

Opiekun osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie

W świetle art. 176 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego **opiekunem** prawnym **osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej** „(..) powinien **być** ustanowiony przede wszystkim jego małżonek, a w braku tegoż – jego ojciec lub matka”. W dalszej kolejności **może** ktoś z rodzeństwa lub inna bliska jej **osoba.**

W celu wszczęcia postępowania należy złożyć do sądu **wniosek o ubezwłasnowolnienie** osoby, której postępowanie będzie dotyczyć. Wniosek można wysłać pocztą - listem poleconym lub złożyć go w biurze podawczym sądu.

Sam wniosek o ubezwłasnowolnienie oraz toczące się na jego podstawie postępowanie sądowe nie przesądza jeszcze o ubezwłasnowolnieniu osoby w nim wskazanej. Wymagane jest bowiem od sądu **przeprowadzenie postępowania dowodowego na wielu płaszczyznach**, z udziałem samego zainteresowanego, biegłych lekarzy np. psychiatry, neurologa, psychologa oraz innych uczestników postępowania.

Opieka

Opiekun sprawuje pieczę nad osobą i majątkiem pozostającego pod opieką. Podlega w powyższym nadzorowi sądu opiekuńczego. Opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego. Opiekun reprezentuje osobę ubezwłasnowolnioną przed osobami trzecimi.

Piecza nad osobą

- całokształt starań o sprawy osobiste osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie
- czynności faktyczne (opiekun musi zadbać, aby osoba miała środki do życia, aby miała zapewnioną opiekę lekarską, aby nie stwarzała zagrożenia dla innych osób, opiekun może starać się o umieszczenie osoby ubezwłasnowolnionej w odpowiedniej placówce, np. szpitalu)
- kwestia posłuszeństwa

Piecza nad majątkiem

- nadzór, a nie zarząd
- inwentarz majątku

<u>nie obejmuje:</u>

- zarobku podopiecznego
- przedmiotów oddanych do swobodnego użytku
- przedmiotów z darowizny, testamentu, jeżeli tak zastrzeżono

Zgoda sądu rodzinnego

Opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach. Opiekun powinien przed powzięciem decyzji w ważniejszych sprawach **wysłuchać** pozostającego pod opieką, jeżeli pozwala na to jego rozwój umysłowy i stan zdrowia oraz uwzględniać w miarę możności jego rozsądne życzenia.

Przykładowo zgody sądu będą wymagały następującego rodzaju sprawy:

- dokonanie zabiegu lekarskiego,
- umieszczenie w placówce pomocy społecznej, w szpitalu,
- zaciąganie, udzielanie pożyczek,
- dokonanie darowizny
- odrzucenie spadku lub zrzeczenie się dziedziczenia,
- zbycie, obciążenie nieruchomości należącej do podopiecznego lub nabycie nieruchomości na jego rzecz,
- podjęcie gotówki z rachunku bankowego.

Opiekun nie może reprezentować osób pozostających pod jego opieką przy czynnościach prawnych między tymi osobami oraz przy czynnościach prawnych między jedną z tych osób a opiekunem albo jego małżonkiem, zstępnymi, wstępnymi lub rodzeństwem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz osoby pozostającej pod opieką.

Wynagrodzenie opiekuna

Opiekun sprawuje opiekę **bezpłatnie.** Jeżeli z opieką związany jest **zarząd majątkiem wymagający znacznego nakładu pracy,** sąd opiekuńczy może na żądanie opiekuna przyznać mu stosowne wynagrodzenie okresowe albo wynagrodzenie jednorazowe w dniu ustania opieki lub zwolnienia go od niej. Wynagrodzenia nie przyznaje się, jeżeli nakład pracy opiekuna jest nieznaczny lub gdy sprawowanie opieki czyni zadość zasadom współżycia społecznego.

Wynagrodzenie pokrywa się z dochodów lub z majątku osoby, dla której opieka została ustanowiona, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Odpowiedzialność opiekuna

1. Względem podopiecznego

- roszczenie o naprawienie szkody za nienależyte sprawowanie opieki

Przedawnienie – 3 lata od ustania opieki lub zwolnienia opiekuna

2. Względem osób trzecich

- odpowiedzialność deliktowa oparta na winie w nadzorze (art. 427 kc w zw. z art. 425 kc)

Obowiązki w zakresie nadzoru

Obowiązki sądu:
- zaznajamianie się sądu na bieżąco z działalnością opiekuna, udzielanie mu wskazówek i poleceń

- przyjmowanie okresowych sprawozdań i rachunku (nie rzadziej niż raz na rok) oraz ich badanie
- odpowiednie zarządzenia i zatwierdzenie rachunku
- odpowiednie zarządzenia jeżeli opiekun nie sprawuje należycie opieki
- grzywna dla opiekuna
-ustanowienie kuratora, w przypadku doznania przez opiekuna przemijającej przeszkody w sprawowaniu opieki

Uprawnienia sądu:
- żądanie wyjaśnień od opiekuna oraz przedstawienia dokumentów
- nakazanie osobistego stawiennictwa osoby pozostającej pod opieką

Kuratela

- zastosowanie przepisów o opiece
- **ustanowienie** (art. 16 par. 2 kc, 178 par. 1 kro)
- **skutki** – osoba ubezwłasnowolniona częściowo posiada zdolność procesową w postępowaniu o ustanowienie kurateli
- **treść** – reprezentacja i zarząd majątkiem tylko wtedy, gdy sąd tak postanowi **(ALE)** (zaświadczenie art. 604 kpc)

Kuratela

- sprawowanie – według tych samych zasad, co opieka, wynagrodzenie inaczej

- ustanie z mocy prawa – uchylenie ubezwłasnowolnienia częściowego, zmiana ubezwłasnowolnienia z częściowego na całkowite

Doradca tymczasowy

- jeżeli wniosek o ubezwłasnowolnienie dotyczy osoby pełnoletniej, sąd może na wniosek uczestnika postępowania lub z urzędu, przy wszczęciu lub w toku postępowania, ustanowić dla niej doradcę tymczasowego,
- gdy uzna to za konieczne dla ochrony jej osoby lub mienia
- doradcą tymczasowym przede wszystkim małżonek, krewny lub inną osoba bliska, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie wzgląd na dobro osoby, której dotyczy wniosek
- postanowienie o ustanowieniu doradcy tymczasowego staje się skuteczne z chwilą doręczenia go osobie, której dotyczy wniosek

- ograniczona zdolność do czynności prawnych na równi z osobą ubezwłasnowolnioną częściowo
- postanowienie o **ustanowieniu doradcy traci moc** (art. 550 kpc), gdy:

1) wniosek o ubezwłasnowolnienie został prawomocnie oddalony lub odrzucony albo postępowanie umorzono;
2) na skutek orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu ustanowiony został opiekun lub kurator.

Sąd odwołuje doradcę tymczasowego, jeżeli ustała potrzeba dalszej ochrony osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, lub jej mienia.

Sąd może uchylić ubezwłasnowolnienie, gdy ustaną przyczyny, dla których je orzeczono; uchylenie może nastąpić także z urzędu. Sąd może również w razie poprawy stanu psychicznego ubezwłasnowolnionego zmienić ubezwłasnowolnienie całkowite na częściowe, a w razie pogorszenia się tego stanu - zmienić ubezwłasnowolnienie częściowe na całkowite.

Z wnioskiem o uchylenie albo zmianę ubezwłasnowolnienia może wystąpić także ubezwłasnowolniony.